

§ 334

Yttrande till Riksdagens justitieombudsman om ett klagomål över tvåspråkighetsbestämmelserna i förvaltningsstadgan för Helsingfors stad

HEL 2020-002423 T 03 01 02

EOAK/4587/2019

Beslut

Stadsstyrelsen gav Riksdagens justitieombudsman följande yttrande och utredning:

Stadsstyrelsen anser att tvåspråkighetsbestämmelserna i förvaltningsstadgan för Helsingfors stad följer språklagen (423/2003) och att staden ser till att kommuninvånarnas behov av information tillgodoses och de förtroendevaldas möjlighet att fullgöra sina uppgifter tryggas på det sätt som avses i 29.1 § i lagen.

Bestämmelserna i förvaltningsstadgan

Med stöd av 25 kap. 1 § 1 mom. i förvaltningsstadgan för Helsingfors stad ska stadens förvaltning ordnas så att invånarna kan få betjäning på sitt eget språk, finska eller svenska, inom stadens alla verksamhetsområden och så att de språkliga rättigheterna tryggas även annars.

Enligt 3 § 2 mom. i kapitlet skrivs möteskallelsen och föredragningslistan för andra organ än stadsfullmäktige på finska med undantag av fostrans- och utbildningssektorns svenska sektion och de direktioner som lyder under den, där möteskallelsen och föredragningslistan skrivs på svenska.

Enligt 4 § 2 mom. i kapitlet är protokollsspråket i andra organ än stadsfullmäktige finska med undantag av fostrans- och utbildningssektorns svenska sektion och de direktioner som lyder under den, där protokollsspråket är svenska.

Språklagen

Språklagen är en helhet, vars syfte är att trygga den i grundlagen tillförsäkrade rätten för var och en att hos myndigheter använda sitt eget språk, antingen finska eller svenska (2.1 §).

Enligt 23 § i lagen ska myndigheterna i sin verksamhet självmant se till att individens språkliga rättigheter förverkligas i praktiken. En tvåspråkig myndighet ska betjäna allmänheten på finska och svenska. Myn-

digheten ska både i sin service och i annan verksamhet utåt visa att den använder båda språken.

Enligt 29 § i lagen ska beslut om språket i möteskallelser och protokoll för andra organ än fullmäktige i tvåspråkiga kommuner fattas av kommunen med beaktande av att de förtroendevaldas möjlighet att fullgöra sina uppgifter ska tryggas och kommuninvånarnas behov av information tillgodoses.

Kommunen kan således självständigt besluta om språket i möteskallelser och protokoll, förutsatt att de förtroendevaldas möjlighet att fullgöra sina uppgifter och kommuninvånarnas behov av information tillgodoses på något annat sätt än att möteshandlingarna avfattas på båda språken.

De förtroendevaldas möjlighet att fullgöra sina uppgifter

De förtroendevaldas möjlighet att fullgöra sina uppgifter har tryggats.

Det har veterligen inte förekommit situationer då förtroendevalda har uppgett att de inte kan sköta sitt uppdrag av språkliga orsaker. Tolkning under sammanträden med stöd av 28 § i språklagen har inte heller behövts. Staden har vid behov beredskap att ordna med översättnings- och tolkningstjänster.

Tillgodosende av kommuninvånarnas behov av information

Att tillhandahålla allt material för alla organ på båda språken skulle vara en åtgärd som kräver omfattande resurser. Att översätta skulle sannolikt inte vara ändamålsenligt med tanke på kommuninvånarnas behov av information.

Det har inte tidigare kommit fram problem med att tillgodoses behovet av information. Den språkliga strukturen i Helsingfors stads organ har varit densamma redan under en mycket lång tid. Språken i organen och protokollen har ordnats på motsvarande sätt i de övriga stora tvåspråkiga kommunerna, Esbo, Vanda och Åbo. Information om besluten ges likaså på andra håll i huvudsak på finska, vissa meddelanden om de mest betydande besluten också på svenska.

Enligt Helsingfors stads anvisningar för kommunikation (borgmästaren 10.6.2019, 119 §) ska i stadens information utåt den finsk- och svenskspråkiga befolkningens behov beaktas jämnt. För allmänheten avsedda meddelanden och broschyrer ges ut på båda officiella språken. Även vid annan kommunikation, t.ex. vid meddelanden avsedda för massmedier, ska det ses till att både den finsk- och den svenskspråkiga

ga befolkningens informationsbehov beaktas. Väsentlig information ska ges på båda språken samtidigt.

Att utredningar, beslut eller andra motsvarande texter utarbetade av myndigheter offentliggörs innebär inte i sig en skyldighet att översätta dem. Med givande av väsentlig information avses inte nödvändigtvis att allt måste offentliggöras i samma omfattning. Ett bra sammandrag kan vara tillräckligt på det andra språket. Informationen måste vara tillräcklig för att båda språkgrupperna ska ha möjlighet att delta och påverka. Det är viktigt att exempelvis berätta om det centrala innehållet i ett projekt, om tidsplanen och de ansvariga och om kontaktuppgifter.

Användarenkäter och responssystem bör fungera på båda språken. Också på kanalerna för sociala medier besvaras frågor på frågeställarens språk, finska eller svenska (vid behov också på engelska). I servicekommunikationen beaktas det att utbudet av material på svenska är tillräckligt. Webbsidorna om beslutsfattande publiceras på finska och svenska.

I praktiken beror språket i kommunikationen i hög grad på vad saken gäller. Det är klart att kommunikationen och nyheterna om viktiga ärenden som tas upp eller har tagits upp för beslut i organen och som på ett betydande sätt påverkar stadens utveckling och dess invånare förmedlas på båda språken, också med framförhållning. Det ges dock inte ut nyheter om alla ärenden som organen behandlar. De ges ut mer beslutskommunikation på svenska om stadsstyrelsen, som behandlar mer betydande ärenden, än om nämnderna.

Informationen till kommuninvånarna om beslut som fattats och om aktuella ärenden stöds på ett beaktansvärt sätt av olika webbplatser på två språk, utom av stadens egna hel.fi-sidor också av bland annat stadsmiljösektorns Nytt i Helsingfors. Inom stadens organisation arbetar dessutom stadslotsar som länkar mellan invånarna och stadens olika organisationer. Stadslotsarna står till tjänst på två språk för invånare som har frågor de funderar över.

Inom stadens sektorer sköts beslutskommunikationen bara på organets språk. I social- och hälsovårdssektorn, då nämnden behandlar rapporten över servicen på svenska, finns rapporten som bilaga också på svenska, och nämndens förhandsmeddelande skrivs på svenska. När det gäller andra beslut tillställs klienten på begäran en översättning. I fostrans- och utbildningssektorn, som är uppdelad enligt språkgrupperna, ges pressmeddelanden i regel ut på både finska och svenska, om ämnet är detsamma för båda språkgrupperna.

Klagomålet baserar sig på att Helsingfors stads stadsmiljösektor med hänvisning till tvåspråkighetsbestämmelserna i förvaltningsstadgan har

avslagit klagandens begäran om en översättning av ett ärende i stads-
miljönämndens protokoll, eftersom klaganden inte var part, utan begär-
de beslutet i egenskap av kommuninvånare. Stadsstyrelsen konstate-
rar att anvisningarna preciseras så att alla sektorer har tillräcklig ser-
vice för att på begäran ge information om beslut även på svenska ock-
så till kommuninvånare.

Föredragande

kanslichef
Sami Sarvilinna

Upplysningar

Antti Peltonen, förvaltningschef, telefon: 310 36018
antti.peltonen(a)hel.fi

Sökande av ändring

Förbud mot sökande av ändring, beredning eller verkställighet

Utdrag

Utdrag
Riksdagens justitieombudsman

Förslag till utlåtande

Utlåtandet stämmer överens med förslaget.

Föredragandens motiveringar

Riksdagens justitieombudsman har i en begäran om utredning och ytt-
rande som inkommit 26.2.2020 begärt en utredning och ett yttrande av
staden med anledning av ett klagomål om tvåspråkighetsbestämmel-
sena i förvaltningsstadgan.

Det hävdas i klagomålet att i synnerhet bestämmelsen om protokolls-
språk i förvaltningsstadgans tvåspråkighetsbestämmelser är lagstridig,
eftersom staden, sedan den föreskrivit i förvaltningsstadgan att de and-
ra organen än stadsfullmäktige är enspråkiga, inte tillgodoser kommu-
ninvånarnas behov av information på det sätt som avses i språklagen
eller tryggar de förtroendevaldas möjlighet att fullgöra sina uppgifter på
det andra nationalspråket på det sätt som avses i 29.1 § i språklagen.

Yttrandet och utredningen har beretts i samråd mellan stadskansliets
förvaltningsavdelning och kommunikationsavdelning.

Med stöd av 39 § i kommunallagen och 19 kap. 5.1 § i förvaltnings-
stadgan är det stadsstyrelsen som för stadens talan och ger stadens
utlåtanden till sådana som inte hör till staden.

01.06.2020

Asia/13

Föredragande

kanslichef
Sami Sarvilinna

Upplysningar

Antti Peltonen, förvaltningschef, telefon: 310 36018
antti.peltonen(a)hel.fi

Bilagematerial

- 1 Begäran om utredning och yttrande 25.2.2020
- 2 Begäran om utredning och yttrande 25.2.2020, bilaga 4, klagomål

Sökande av ändring

Förbud mot sökande av ändring, beredning eller verkställighet

Utdrag

Utdrag
Riksdagens justitieombudsman